

Ο πατήρ συνεταράχθη, είδε τὴν γκάραν του και ἥρισες ζητῶν συγγράμμην, ἔμελλε δὲ νὰ ἀπομικρυνθῆ ὅτε ἐ Ζὺλ Κλαρετί, τὸν σταματῆ.

Ἡ ἑγκαταλεῖψις αὕτη, ἡ συντρίβουσα πατρικὴ λύπη, τὸ παιδὶ ποῦ ἔμελλε νὰ γεννηθῇ, ὅλον αὐτὸ τὸ μικρὸν οἰκογενειακὸν δράμα συνεκίνησαν τὸν Ἀκαδημιακόν.

Καὶ ἐπειδὴ ὁ ἑργάτης καὶ ἡ κόρη του, εἰς ἐπαύξησιν τῆς δυστυχίας των, εὔρισκοντο ἄνυστρα ἑργασίας, ἔδωσεν εἰς ἀμφοτέρους ἑργασίαν εἰς τὴν «Γαλλικὴν

Καιμαρδίαν» εἰς τὰ σκηνοθετικὰ ἔργα. Ἔγειν δὲ καὶ νουνὸς τοῦ γεννηθέντος βρέφους. Ἀμφότεροι ἑργάτοινται εἰς τὸ θέατρον. Καὶ ἡκαλούμενον τὴν κηδείαν τοῦ εὐεργέτου των.

Τὸ νὰ εἶναι κανεὶς ὑπέροχος καρδιά ἀφοῦ εἶναι νοῦς ὑπέροχος, ίδοι τὸ τέλειον τὸ ὄποιον εἶναι τόσον σπάνιον δυστυχῶς σήμερον καὶ τὸ ὄποιον συνεδυάζετο εἰς τὸν Κλαρετί.

Παρίσιοι.

Κ. ΚΑΙΡΟΦΥΛΑΣ

★ JULES CLARETIE ★

Η ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΜΟΥ

ΟΣΩΝ ταχέως παρέρχονται τὰ ἔτη! Ήρθε πολλοὺς μοῦ ἐπῆλθεν ἡ ιδέα νὰ γράψω ἐν βιβλίον, τὸν θυμερὸν ἀπόλυτον σύμπτων εἰπεῖν ὅλωνήρου γενεᾶς, θρηγούμενος δὲ τὸ σώμα ὑπέρερε, καὶ ἐσκεπτόμενον νὰ τοῦ διώσω τὸν γενικὸν τίτλον

«Ἀναμνήσεις τριακονταετοῦ διηδόρου».

Πηγὴν εἰκοσιέξι ἡ εἰκοσιεπτάτη ἐπώνυμη τὸν γεννηθέντα καὶ μὲν πατελάμβανε φύκην ὅταν ἐσυλληκούμενην πόσον βραχέως παρήργαντο τὰ ἀπεκλεύτητα κατὰ τρίχα ἔτη, κτίνα μὲν ἐχώριζον τῆς τριακονταετίας. Πέτρες τέλος πάντων θάσια συνεπλήρωσαν τὸ τριακοντάν, διὰ νὰ συγγράψων τὸ περιέργωστο τὸ βιβλίον; Τοῦ τριακοντάν ἐπὶ τέλους ἔφθισεν. Ἀναρίθμητος δὲ κατὰ τὴν πολιορκίαν τῶν Ηρακλίων. Ήσσος τότε εἶχε τρέξιν διὰ βιβλία; Ἀλλὰ καὶ ἂν ὑπῆρχεν ἡ τρέξια, ποὺς καίρος δὲ ἀνάγκων; Ἐν συντόμῳ, ἀπὸ τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἔλεγον ἐννυπομόνως: «Ἄγ! ἐς ἡμην τριάκοντα ἔτην! μέχρι τῆς στιγμῆς καθ' ἣν ἀνήσυχος λέγω: μετ' ἔλεγον θὰ εἴμαι τεσσαρακοντάτης... μοῦ φαίνεται δὲ δὲν παρῆλθον ἡ ἔλεγκτα λεπτά. Μία πνοή, ἔνα τίποτε, μία ἀλλαγὴ στηνής εἰς φαντασμαγορίαν. Η ζωὴ εἶναι δέρμα, πανογραμμένην ως ἐπὶ τὸ πλεύστον, διεριθίζεται ταχύτατα μὲν μακρὰ ἐνίστε διατείμυματα.

Τὸ ἀλήθεια εἶναι διτὶ δὲν μετενόησα διότι δὲν ἔγραψα κάτιας τὰς ἀναμνήσεις τριακονταετοῦ διηδόρου. Ν' πάρχουσιν ἀνθρώποι, οἵτινες ὕνειροπόλησαν ἔργα χωρὶς νὰ τὰ γράψωσιν. Ὑπως ὑπέργειασι γυναῖκες, δὲ ἡγάπησαν χωρὶς νὰ τὰς ἀποκτήσωσιν. Εὔρισκουσιν δὲ τὰ προτερήματά των. Δὲν σκέπτονται ἡ αὐτά. Εἶναι τὰ βιβλία, κτίνα σκοδεμούσι διτὶ ἔχυτούς κατὰ τὰς προσφιλεῖς στιγμάτες τῶν ὕνειροπόλησεων. Εἶναι τὰ μειδιῶντα πρόσωπα, τὰ ὄποια ἐπανευρίσκουν εἰς τὸ βάθος τοῦ παρελθόντος, πάντοτε νεαρούντα, εἰς τὰς μελαγχολικὰς ὥρας τῶν ἀναμνήσεων.

Τέτις δύναται νὰ μοῦ ἀμφισθητήσῃ διτὶ αἱ ἀναμνή-

σεις τριακονταετοῦς ἀνδρὸς δὲν εἶναι ἂν σχῆμα τὸ ἀριστερὸν ἔργον μοῦ, ὥρισμένως ὅμως βιβλίον ἔκτακτον, ἐμβριθέεις, γίλαφυρόν, συγκυνητικόν, θυμαράτιον. «Ἔγει ὅλας τὰς καλλινάξας, διότι δὲν ὑπέρχει. Ὁφελούμεν ἐπομένως» ἡ ἀρχήνωμεν πολλὰ τὸν ἑργατικὸν γαταρέωρα. Ιστος τότε μᾶς θυμαράτωσι πλειστερον.

Εἶναι τόσον μεγάλη ικανότητες, τόσον ὥρατες ἡμέραι, καὶ τόσον τηλαυγάς προτέρημα νὰ μη κακηὶ τις τίποτε εἰς τὴν ζωὴν του! «Οστις ἐδημιούργησεν ἐλάχιστον τι, εἶναι πλέον τρομερός καὶ φοβερός. Άλλ' έστις δὲν ἔκαμε τίποτε, ἔνσαν ἀπολύτως τίποτε, εἶναι ἀκτητος. Πρότον εἶναι ἀτεριτος ὡς Λαγκλέευς. Εἰρίσκεται μάλιστα εἰς καλυτέραν θέσιν τοῦ Ομηρικοῦ ήρωως» ἡ Λαγκλέευς πιθανὸν νὰ τρωθῇ εἰς τὴν πτερύναν, ἐνῷ ἔκεινος θέσις οὐδὲν ἐδημιούργησεν, ἡ ζωγράφος οὐτινος ὡς γρωτήρ εἶναι παρθένος, ἡ ἀσυγγραφεύς οὐτινος ἡ μελάνη ξηραίνεται εἰς τὸ μελανοδεγμένον, δύκινει ἔκεινος θέσις κατὰ τὸ ξηράρι.

* *

Θά διπλούμενον καὶ ἔλους τοὺς τόμους τοὺς ὄποις εἰς ἐδημιούργησεν νὰ μὴν εἶχε γράψει; ἡ μάνον τοὺς τίτλους. Ή κενὴ οὐτία, Ή ἐρωμένη, «Ἐρωτεις οἰκιστίου, θά της ἐπιχωρίστατα, ἐάν οὐδὲν περιείχον ὅπο τὸ ἐξαρθρούλασιν. Ήταν εύρισκοντος ἀνθρώπων νὰ τὰ κηρύξωσιν ἔκπατα. Ηλήγη δὲν ἀπέλαυνε, καὶ θὰ τὸ ποθῷ, τὴν εὐγαρίστησιν νὰ μη τὰ γράψῃ. Η ζωὴ μοῦ εἶναι ἡ ἐργασία. Διηγήθων ἔτη ἀναδιδόν τ' ἀρχεῖα διὰ ν' ἀνεύρων ἀνέκδοτα τῶν ἀνθρώπων καὶ πραγμάτων τοῦ παρελθόντος, τῆς χαρίστησης καρμύστητος τοῦ δεκάτου ὅγδους αἰώνων, τῶν ταραχῶν τῆς Ἐπαναστάσεως, οὐδέποτε δὲ τημην γένετερος ἡ ὅταν ἔξηρχόμην τῆς αἰθουσῆς τῶν Ἐθνικῶν Ἀρχείων μὲν κατάφρατον τὴν κεσταλήν καὶ πλήρες τὸ σημειωματάριόν μου νέων πραγμάτων!

Εύτυχία εἶναι τὸ εἰσυνειδήτως καὶ εὐχαρίστως καταγίνεσθαι εἰς ἐργασίαν, τῆτις σᾶς ἀρέσκει. Εἰς τοῦτο προσθίστατε περιέργα τίνα βιβλία, σπανίας εἰκόνας, μειράκιαν νὰ τρέχῃ ἐπὶ τοῦ τάπητος καὶ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς ζωῆς παρεγγομένην διὰ τῶν βιβλίων—Livre, Libro εἶναι τὸ οἰκόσημόν μου—καὶ θὰ παρηγορηθῆτε διότι ἡ κάρη σᾶς ἐγκαταλείπει, τὰ ὄνειροπο-

καρκινών κάθηπτανται, καὶ δὲν ἀπομένουσιν παρὰ οἱ φίλοι τῆς νεότητός σας, ἐκτὸς ἑκείνων οἵτινες δὲν ὑπάρχουσι πάλιν.

"Αγ ! πόσους νεκροὺς θρηγῷ ὅταν ἀνατρέψῃ εἰς τὸ παρελθόν !

"Οταν κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ σταδίου μου ἐπεσκεπτέμην τινα πρὸς τὸν ὄποιον ὁ Σάκρος ἵσχυρογνωμόνως ἐπέμενε νὰ μὲ παραστήλλῃ — νομίζων τὸν ὅτι μὲ ἔνεπαιξεν, ἐνῷ πραγματιῶς μοὶ ἔκαμψε ὑψίστην τιμήν — ἐ Ζεύλ Ζανέν μοὶ ἔλεγεν.

— Φρέστας, παιδί μου, νὰ τοῦ γείνῃ καὶ ηδεία ! Καὶ ἔγέλα...

Κατὰ βάθισ έτοσθαρεύετο. Διὰ νὰ κάμψου εἴς τινα κατὴν κηδείαν, σημαίνει ὅτι οὐτος εἶκαντας διὰ τῆς ἐργασίας καὶ τῆς αἵτιοπρεποῦς ζωῆς του τὸν πόθον τῶν ἐπιζώντων, ὅτι ἡγαπήθη καὶ ἔξτις μήποτε, ὅτι δὲν ἀπέκρουσε τεινομένην γείρα, η περίφορον ἐλπίδα, ὅτι δὲν ἀκινθίσεται εἰς ἴκεσιν, δὲν ἔκλειται τὴν θύραν εἰς τὴν δυστυχίαν, ὅτι ἔνεθάρευνε ἔνα ἀργάρχιον καὶ συνέκλινε μετὰ τῶν ἡττηθέντων ἐν τῇ ζωῇ. Λαυρή, χρυσὸς Ζεύλ Σιμόν, ὅστις οὐδὲν ἄλλο ὑπέθρεες η μέγας τῶν γραμμάτων φίλος, καὶ ἡν ἐπομένη πέσσοι καὶ τόσοις θυσίαμιστοῖς ! ἐξουσίαν, τέρψιν, γρήγορα, κανόδησον ἐπισημάτητα, βιβλιόφιλε Ζανέν, σαφὲ Ζανέν, εἰγές δίκαιον, πρεσβύτα μου, καὶ μετ' ἐσε οὐκ λέγω εἰς τοὺς ζητοῦντας μοὶ συμβουλήν :

— "Ενα πρᾶγμα πρέπει νὰ σκέπτεσθε : πῶς νὰ σῆς γείνῃ καὶ ηδεία !

"Αλλ᾽ ἐπὶ τέλους οὐκ μὲ ἐρωτήσῃτε ποτίσος εἰσθε σεῖς : Εγώ ; Ἐπλάσθην, ὅπως θέλω, πλήρης ἀντιθέτων. Μὲ νομίζουν τὸν τακτικότερον ἀνθρώπων τοῦ κόσμου καὶ οὕτως εὑρίσκομαι εἰς λίαν δύσκολον θέσιν προκειμένου νὰ εὔρω ἐν βιβλίοις εἰς τὴν βιβλιοθήκην μου, εὐθὺς ὡς μοῦ γρειασθῇ. Εἰμαι τόσον δειλός, ώστε δὲν εἰσέρχομαι εἰς κατάστημα ν ἀγροτέστοι κομψοτέρηνημα, ὅπερ μοῦ ἀρέσκει, καὶ οὕτως κάμψω διαλέξεις ἐγώπιον χιλιάδων ἀνθρώπων, λίαν ἀτάρχης. Εἰς τὸ θέατρον ἔδωκα ἔργα ὧν πατισθανέστατα ἔθλεπον τὰ ἐλαττώματα καὶ δὲν τὰ ἐδιώθουν διὰ νὰ μη δυσαρεστήσω τὸν διευθυντήν, ὅστις ἀνέμενε τὴν πρώτην διὰ νὰ ἔξασφαλίσῃ τὸ τέλος τοῦ μηνός, η ὅστις μὲ κατήνακε ἐμπιστεύμενος μοὶ ὅτι ὑπέστη πολλὰ ἔξοδα. Εἰμαι εὐαπάτητος, μολονότι γνωρίζω ὅτι ἀπατῶμαι ! Ἐν τούτοις ὥρητίσκομαι νὰ μὴν εἴμαι πλέον, καὶ οὕτως ἐπαναρχίζω. Πρέπει νὰ ἐνλαμβάνωμαι ὡς ἐπιτήδειος, καὶ οὕτως εἴμαι τὸ ἀντίθετον τοῦ ἐπιτηδείου. Μη τολμῶν ἀλλοτε νὰ παρουσιασθῶ εἰς τὰ δημοσιογραφικὰ γραφεῖα, ἔρριπτα τὸ ἀρθρό μου λαζαρίως εἰς τὸ ταχυδρομεῖον. Καὶ σήμερον ἔτι, εἰς τὸν Χρόνον, ὅπου εἴμαι ἐν τῶν σίκείων, οὐδέποτε εἰσέρχομαι εἰς τὰ γραφεῖα τῆς συντάξεως ἀνευ συστολῆς τινος. "Εγὼ τὸ θέρος ἀνθρώπου τοῦ κόσμου καὶ εἴμαι ἀγριός. Φαίνομαι πανταχοῦ σχεδὸν καὶ μόνον εἰς τὸ γραφεῖον μου μὲ τὴν γραφεῖα ἀνὰ γείρας εἴμαι εὐχαριστημένος. Α, η ἐργασία ! αὐτὸν εἴναι η ζωή μου !

"Εγραψα μυθιστορήματα καὶ προσεπάθησα ν ἀπαλλάξω τῆς αὐστηρᾶς ἀνθρωπίνης πραγματικότητος ὅτι παρήγορον καὶ προσδευτικόν περιέχει. "Εγραψα ίστορίαν καί, μετὰ τὸν διδάσκαλόν μου Μισελέ, ἔγραψα ν ἀνεύρω ἐν αὐτῇ τὴν ψυχήν τῆς πατρίδος. "Εγραψα κοιτικάς μελέτας καὶ ὠμιλησα περὶ τῶν ἀνθρώπων ὡς ἐάν τοὺς ὠμιλούν, κατὰ τὴν ὥραίν τοις φάσιν τοῦ Φιερέ, νομίζω. "Εγραψα θεατρικά ἔργα.... Αλλ᾽ οὐκ, ηθικήσα καὶ θέλω γὰρ μάλιστα θεατρικά

ἔργα, καὶ ἐλπίζω γὰρ τὸ κατορθώσω. 'Ἐν ὅλης, κατέγεινα εἰς ἔλα, ἐλαυνόμενος δ' ἐν τῆς φυσικῆς αλίσσως μού πρὸς τὴν ίστορίαν καὶ τὴν καλλιτεχνίαν, ἐπεισεπτόμην σήμερον μὲν τὰ πεδία τῶν μαχῶν εἰς τὴν Ἀλαστίαν ὅπου ἀναπαύονται οἱ νεκροί μας, καὶ σήλοτε διέτρεψαν τὸ Σαλὸν ὅπου ἐν νέοις ἀγαλμαῖς μὲν εἰκόναι μὲν ἀλλεῖ. 'Ἐπειδειδευσα πελά, διέτις αγαπῶ τὴν δράστιν κ' ἐν ταῦτῃ τὴν ἡρεμίαν, ἀναπαύομενος ἐν τῇ μιᾶς ἐργασίας διὰ τὴν ἀλλήγος καὶ διώκων τὸν πυρετὸν τοῦ μάργηου διὰ τοῦ πυρετοῦ τοῦ σιδηροδρόμου. Κατὰ βάθισ ἀνήραν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, στίγματα αποκαρδίαντας τὴν ζωὴν ἐν τῇ ἀναπαύσει, ἔχοντες δ' ἐν ἑκατοῖς πτερυστηροφρύδοις γινομένητα, οὐδέποτε ἀναπαύονται αὖτε ἐξανοικουμένοις νὰ μαζίθωσι παντοτε καὶ μετὰ θελγάρτηρος, ἀναφωνοῦντες ὅμως ἐνίστε : 'Τι δραῖς πρᾶγμα νὰ μὴ κάνῃ κανένες τίποτα !

Καὶ τόσον εὐκολον ! Καὶ τόσον εὐγάριστον εἰς τοὺς φίλους !

Τι τὰ θελετε. 'Ογειροπελῶ καὶ πάλιν τὸ βιβλίον ἐκεῖνο, τὸ ὄποιον σήμερον δὲν δύναται γὰρ ἐνομασθῆνη τὸ 'Αναμυήσεις τεσσαρακονταετοῦς ἀνδρός. Νὰ βιβλίον ! Οὐδεὶς οὕτως εἰς τὸν κόσμον θὰ τὸ ἀναγνωσθεῖεντας ἐμοῦ — οὗτος οὐδέποτε θὰ τὸ γράψω.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Π. ΔΟΥΖΙΝΑΣ

ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ

'Απὸ τὸ νεωτερὶ ἐκδοιτὴν βιβλίον τοῦ Γάλλου συγγραφέως Ρεΐν.

Αἱ μεγάλαι εὐτυχίαι εἰνε ἐπίφροβοι. Πολὺ δόλιοι ἀντέχουν εἰς αὐτάς.

— Νόμος λοος διὸ δόλους εἴνε πρὸς ὁφέλειαν τῶν πλουσίων.

— Εἰς τὴν πολιτικήν, νέαι ἐλευθεροίαι καταλήγουν πολλάκις εἰς νέα βάρον.

— Αἰσθάνεται τις ἐνίστε μίαν ἀπέραντον, μίαν μιστηρώδη ἐπιθυμίαν εὐτυχίας, η δύσια ἰκανοποεῖται κατόπιν μὲ μίαν πιποτένιαν καὶ γελοίαν εὐχαριστηματικήν.

— Τὸ βάρος τῆς δουλείας εἴνε συχνότατα ἐλαφρόστερος ἀπὸ τὸ βάρος τῆς ἐλευθερίας.

— Πολλαὶ γνωτικὲς ὄμοισιον μὲ θεατρικὰ ἔργα. Λὲν πολυάριστον τὴν πρώτην φρογάν, ἀλλὰ τὴν δευτέραν.

*

— «Ο ἀνὴρ - λέγει ἔνας ψυχολόγος ἀπὸ τὸ Παρίσιο — εὐτυχίας τὴν ἔχῃ καὶ τι δριτικὸν τὰ κάμη εὐτυχῆ. 'Η γυνὴ, ἀφ' ἐπέρον εἴνε γενικῶς εὐτυχής, ἐκτὸς ἐν ὑπάρχονται τις δριτικὸν διὰ τὰ τὴν καταστήση δινοτυχῆ. Αἴτια τούτων, προσδέτει διὰ ψυχολόγος, εἴνε η μηκόληπτη εὐθύνης ἀγτίληψης τῆς γνωμακός. Εἴτε εὐχαριστημένη τὰ ἀπολαύῃ τοι παρόντας καὶ τὸν πολυσκοτίζεται τὸ μέλον.

*

— Η τέρην ἀγροεῖ τὴν ἡθικήν.

— 'Ο Αουστοτέλης ἐβλεπε τὴν τέρην ἀγροεῖ τὸν καλαισθητικῆς ἀπόγεως, οὐχὶ ἀπὸ ἡθικῆς.

— Εκάστη τέρην ἔχει τὴν γοαματικήν της καὶ τὰ ἀργαλεῖται τῆς.

— 'Η τέρην εἴνε πνεῦμα, ἐμφανιζόμενον ὑπὸ τὸ ἔγχιμα τῆς ὕπνου.

— Αἱ ἀλήθειας τῆς τέρης δὲν διδάσκονται.

— Λιὰ τῆς τέρης μόνον τελειοποιούμεθα.

·Οπαύο Οὐάστην